

Eminentissimi Ac Reverendissimi Domini, D. Joannis Baptistæ, Cardinalis De Luca, Theatrum Veritatis Et Justitiæ, Sive Decisivi Discursus

Ad Veritatem Editi In Forensibus Controversiis, Canonicis & Civilibus, in quibus in Urbe Advocatus, pro una partium scripsit, vel Consultus respondit ; Cum Indicibus Argumentorum, Causarum ac Rerum luculentissimis. Opus Tam Judicibus, Quam Causarum Patronis, atque omnibus in utroque Foro ...

Pars Prima. De Ivrisdictione Et Foro Competenti. Pars Secunda. De Præeinentiis & Præcedentiis

**Luca, Giovanni Battista de
Coloniae Agrippinae, 1691**

Disc. XII. Neapolitana Cappellæ. An patroni laici, sive Cappellani, & ministri particulares alicujus Cappellæ existentis in Ecclesia Cathedrali, vel Collegiata, jus habeant prohibendi Canonicis, & ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-74087](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-74087)

videbatur, Et clarius comprobabat attestatio Cardinalis ejusdem Pontificis nepotis, de ejus mente informatissimi, & quæ attestatio fuit potissima causa ultimarum resolutionum, Tum ex verisimili notitia voluntatis Papæ, Tum ex constanti opinione summæ integritatis ac rectitudinis ipsius attestantis, cui proinde meritò deferendum esset.

Unde propterea Papa, tanquam absolutus Dominus bonorum omnium Ecclesiarum, accedente potissimum dicta causa publica, potuit sine dubio tollere istas oblationes priori Ecclesiæ possidenti, & tradere alteri, cui magis de congruo debita viderentur etiam sine aliqua recompensa ut videmus de tot Monasteriis, & Abbatibus quæ prius possidebantur per Benedictinos, & Cistercienses, ac alios Monachos, concessis Sac. Religioni Hierosolymitanæ, aliisque Religionibus, seu commendariis solitis, potissimum dum agitur de oblationibus, quæ sunt in ipsamet Ecclesiæ, ac etiam quia quodam modo in his Observantibus de familia cessare videntur illa incapacitas quæ antiquitus obstabat, unde potuisset id agere etiam sine recompensa quam tamen dare voluit ad quamdam superabundantiam, ideoque intrare non videbantur termini *textus in l. 2. de rescind. vendit.* minisque alii *extravag. ambrosii.* sed totum punctum considerabam consistere in voluntate Papæ, & quid facere voluerit, qua voluntate posita, juxta dictam attestationem, Ego met sentiebam difficultatem.

NEAPOLITANA CAPPELLÆ

INTER

CIVITATEM, & CAPITULUM METROPOLITANÆ.

Discursus in congressu pro eruenda veritate.

An patroni laici, sive Cappellani, & ministri particularis alicujus Cappellæ existentis in Ecclesiæ Cathedrali, vel Collegiata, jus habeant prohibendi Canonicis, & Capitulo ejusdem Ecclesiæ ingressum in Cappellam cum habitu, & præeminentia Canonicali, & ne actus præeminentiales ibi exercere valeant.

S U M M A R I U M.

- 1 **F**Acti series.
 - 2 Dominus prohibere potest aliis, ne propriam domum, seu proprium fundum eo invito ingrediantur.
 - 3 In præeminentiis non habetur ratio de qualitate personali, sed de officio, vel munere.
 - 4 Laicus an sit capax custodia Reliquiarum.
 - 5 Patronus laicus non est Dominus Ecclesiæ, vel Cappellæ, sed solùm habet jus honorificum.
 - 6 Jus patronatus continet meram gratiam.
 - 7 Patronus sepultura prohibet inferri aliena cadavera.
 - 8 Cappella de jure patronatus non desinit esse de Ecclesiæ.
- Card. de Luca de Jurisdic. Ec. & Præeminent.

- 9 De observantia Cappellarum Sixti, & Pauli in Basilica S. Mariæ Majoris.
- 10 Argumentum à contrario sensu, quando intret.

DISC. XII.

Um in Ecclesiâ Metropolitana Neapolis multæ insignes Reliquiæ, illa præsertim capitis, & sanguinis S. Januarii, in quibus cernitur quotidianum aded celebre miraculum, asservarentur in quadam antiqua Cappella non omnino indecora, sed parum proportionata majestatis Civitatis; Ex voto, cum publico ingenti sumptu scutorum circiter 300. mil. eadem Civitas magnificentissimam construxit Cappellam, vulgò nuncupatam *Thesaurus* pro Reliquiis in ea asservandis, dictaque constructione pendente, obtinuit à Paulo V. ejusdem Cappellæ jus patronatus, cum onere erigendi, & dotandi sex Canonicatus pro sex novis Canonicis, quorum præcipuum munus versari deberet circa ipsius Cappellæ cultum, & curam Reliquiarum, quæ custodiri deberent sub duabus clavibus, quarum una esset penes Archiepiscopum, altera verò penes ipsam Civitatem ejusque Deputatam; Deindeque mutato consilio, obtinuit ab Urbano VIII. ut loco dictorum Canonicatum, erigeret 12. Cappellanas pro totidem Capellanis nobilibus platearum, seu sedilium, vel saltem civibus per veritatem non per fictionem, quibus dictum munus incumberet; Cumque ab Archiepiscopo prodiiisset sententia predictarum litterarum executione, appellationem interposuerunt Capitulum, & Canonici, præsertim verò Canonicus *Thesaurarius* nuncupatus, cui prius cura Reliquiarum in antiqua Cappella incumbebat, unde post binam acerrimam disputationem per Signaturam justitiæ commissa fuit causa appellationis in Rota, cum clausula, *parito litteris arbitrio.*

Verum quia moræ ex hujusmodi lite resultantis aliquod scandalum in populo parere poterant, Idcirco per Innocentium X. cum summa prudentia mandatum fuit Nuntio Apostolico in ea Civitate residenti, Ut quibuscumque inhibitionibus Rotalibus non obstantibus, executioni demandarentur dictæ litteræ Urbani super asportatione Reliquiarum ad novam Cappellam, ac etiam effectuaretur quædam concordia inter Archiepiscopum, & Civitatem tractata super modo tenendo in futurum, pro ut utrumque de mense Maii 1647. sequutum fuit, me in Curia circa præmissa, quamvis adhuc formiter non suscepta Advocacione, tuente partes Civitatis, In qua concordia præ cæteris conventum fuit, quod ubi contingeret Reliquias in Ecclesiâ exponi, sive per Civitatem processionaliter asportari, totum id fieret per Canonicos, absque eo quod Cappellani possent de super se ingerere, ita tamen quod e conversò Canonici non se ingererent in ipsis Reliquiis intus Cappellam, sed eas recipere deberent à Cappellanis, eisdemque restituere in ejusdem Cappellæ limine, seu Cancellis; Ac etiam, quod ubi Archiepiscopus ab ipsa Civitate invitatus ibi solemniter celebraret, vel assisteret, tunc totum Capitulum juxta formam cæremonialis intervenire posset, ut Archiepiscopo assilientiam, seu circumlum faceret, Ubi verò missam privatam ibidem celebrare vellet, tunc posset pro ejus assilientia, & servitio secum habere quatuor Canonicos cum cappa, seu habitu Canonicali; Qua concordia sic stante, inita tamen

Ee 3

siac

sine interventu Capituli, eaque effectuatâ, lis ulteriorem progressum non habuit; Verùm post aliquod notabile temporis intervallum, inter Civitatem, & Capitulum novæ exortæ fuerunt controversiæ, prætendentibus Civitatis Deputatis, extrâ casus, ut supra in concordia conventos, non posse Canonicos collegialiter, vel singulariter dictam Cappellam ingredi, ibique assistere cum habitu Canonicali, præsertim verò occasione assistendi Proregi, vel alicui Cardinali, seu Principi dictam Cappellam, & reliquias visitanti, prætendente Civitate hujusmodi assistentiam in ipsa Cappella spectare debere ad ejus Cappellanos, quamvis Capitulum ad formam cœremonialis in porta Ecclesiæ, Proregi, vel alteri Principi occurreret, & respectivè associaretur, Quare Capitulo recurrente ad Sac. Congregationem Rituum, ex meo consilio, prævidendo in hoc Tribunali penè certam succumbentiam, oportunitum reputatum fuit reassumi facere causam, ut supra ab anno 1647. introductam in Rota ad instantiam ejusdem Capituli, consulendo tamen eidem Civitati, ut cum aliquo prudentiali temperamento curaret effugere judiciale experimentum, in quo de succumbentia magis timendum videbatur.

In congressibus autem desuper pro directione habitis, aliqui cum solo lumine naturæ magis quam cum juris regulis fortè procedentes, erant in sensu, quod probabilis beneque fundata esset intentio Civitatis, ex Apostolica auctoritate Patronæ, & ex eadem auctoritate habentis Cappellanos, & ministros ad præfatæ Cappellæ servitium, & cultum deputatos, se fundantes in regula aliàs de jure certa, in claris, ac litteralibus juribus fundata, neminem posse invito Domino alienam domum, sive alienum fundum ingredi, ibique præminenciales, seu alios facere actus non placitos ipsi Domino à quo prohiberi possunt, qualem credebant esse casum controversiæ, ita proinde sperantes de facili bonam causæ exitum, aliud non deducendo fundamentum nisi illud dictæ regulæ generalis Domini prohibentis non Dominum ingredi domum, vel fundum proprium.

Diversa erat mea sententia, quod scilicet hujusmodi præsentio, quamvis ex more regionis in legibus congruentiæ, & honestatis esset de facto nimium probabilis, eo quia temporum conditio, vel ob pestem, quæ nimis in ea Civitate de recenti crassata erat, vel ex alio accidenti, dabat, quod plures ex Canonicatibus residerent in personis nimium popularibus, unde propterea satis incongruum, & indecorum videbatur, istos Cappellanos nobiles platearum, seu sedilium, ita longè inferiorem, & subordinatam figuram facere debere; Nihilominus de jure id nullum habebat fundamentum, unde propterea persistebam in sensu, quod omninò effugiendum esset judiciale experimentum, atque solum inhærendum esset viis, seu mediis prudentialibus, quoniam in judicio, hujusmodi congruentiæ quæ sunt potiùs de facto, quam de jure non attenduntur, ut docet quotidiana praxis, tam in Cappella Pontificia, quam in omnibus aliis congressibus, & functionibus, spiritualibus, & prophanis, quod personæ nobilissimæ, & magnæ qualitatibus, etiam primi ordinis, ratione inferioris muneris, quod exercent, obsequium, & servitium præstant personis longè inferioris ordinis per naturam, in majori præminencia, & dignitate, vel officio constitutis, quia respectus habetur ad munus, non ad qualitatem personalem.

De jure siquidem, profus erroneum videbatur dictum assumptum, quod Civitas esset domina Cappellæ, Canonici verò eam ingredientibus, sive in ea præminenciales functiones facientes dicentur esse in domo aliena, quoniam quicquid sit de questione, An Magistratus sæcularis Civitatis, seu alter patronus laicus sit capax custodiæ, & administrationis sacrarum Reliquiarum, de quo particulariter agit *Andreas. controv. 380.* ubi plene substatinet affirmativam, ratione cujusdam antiquæ quasi possessionis, seu consuetudinis; Ista difficultas, in præsentem cessabat ob indultum Apostolicum, per quod expressè Civitati conceditur quædam participatio in sola custodia, mediante retentione unius ex duobus clavibus, Nec non conceditur plena, & independens ejusdem Cappellæ administratio in temporalibus, tanquam in bonis, & juribus ab ipsamet elargitis, unde propterea concessio remanet iusta, & rationabilis; In reliquis autem aliud non habet nisi simplex jus patronatus, quod non præbet dominium, sed solum quamdam præminenciam honorificam in ordine ad jus præsentandi, vel deputandi Cappellanos, & ministros, quos habiles, & idoneos Episcopus recipere, & instituere tenetur, Vel in ordine ad præminencias, & honorificentias sæcularibus congruas, sibi discretivè à reliquo populo debitas, aliaque jura recollecta per *Lambertum. & Vivianum in tractat. de jure patr. & habetur in sua materia, præsertim in Pampilonen. Cappella sub tit. de jure patr.*

De reliquo enim jus patronatus, quod laicis ratione fundationis, & dotationis conceditur in Ecclesiis, vel Cappellis, dicitur mera gratia ad allicendos earum fundatores, seu dotatores, indubitanter autem non importat dominium, ita & taliter quod aliàs etiam laicis non prætendentibus cœquales honorificentias patronales prohibere posset ingressum, cum hoc jus privativum, seu prohibendi solum procedat in sepulchris, ad quas, invito patrono, & constructore, inferri non possunt aliena cadavera *ex deduct. per Lotter. de benef. lib. 2. q. 4. Rovin. cons. 75. lib. 2. Gregor. & add. de off. 145. & pluries in dicta sua materia, d. tit. de jure patronat. præsertim in d. Pampilon. Cappella, ac etiam in aliis sub tit. miscellaneo rerum Ecclesiasticarum.*

Clarius verò, ac extrâ difficultatem in ordine ad Canonicos ipsius Ecclesiæ Cathedralis, in qua existit Cappella, quæ ob hujusmodi qualitatem non desinit esse pars, & membrum ipsius Ecclesiæ, cujus formale corpus constituitur, seu representatur per ipsum Capitulum constitutum illius corporis, cujus caput est Episcopus, ut frequenter *sub tit. de jurisdictione, Ac etiam in Ampurien. & Civitatem præcedentia hoc tit. disc. 17.* & consequenter, ita potius retorquebatur dicta regula in puncto juris vera, de Domino prohibente non Dominum, ne ipso invito suam domum, vel fundum ingrediatur, ibique actus dominicales, seu præminenciales exercent, quoniam laici non Domini prohibentur Capitulum Dominum in domo propria, Cùm tamen ubi agitur de Capitulo Cathedralis, etiam in Ecclesiis alienis, quinimò, & exemptis sibi præminenciant, & prærogativæ debeantur juxta distinctionem, de qua in *dicta Ampurien. præcedentia & in aliis hoc eodem tit. & in altero de jurisdictione.*

Ad evidentiam verò, & in casu longè fortiori, id comprobari dicebam, ab observantia præsertim duarum insignium Cappellarum *Sixti, & Pauli V. in Basilica S. Mariæ Majoris, & quæ sunt ad exemptæ,*

empæ, & privilegiatæ sub jurisdictione proprii protektoris, quod in aliquorum sententia reputatur ac si essent omnino separatæ ab ipsa Basilica, & tanquam sub diverso, & separato territorio, ex iis quæ occasione controversiæ inter dictâ Basilicæ Cardinalem Archiepiscopum, & Cardinalem Protectorem cappellæ Sixtinæ habentur in *Romana Cappella, seu præeminentiarum, & in Policastro. dicto titul. de jurisdictione dis. 19. & 35.* & tamen Canonici ipsius Basilicæ absque dubio easdem cappellas ingrediuntur cum habitu canonicali, & præeminentialiter; Imò cum tali præeminentia, quod in functionibus privatis, quando collegialiter assistunt, præcedunt Prælatos quamvis in Episcopali dignitate constitutos jure privato, & sine cappis, tanquam personæ de populo ibi assistentes, ubi docet quotidiana praxis in litanis, quæ singulis Sabbatis cantantur in cappella Paulina, præsentibus etiam cappellanis in longè humiliori loco existentibus, quamvis essent plenariè exempti à quacumque jurisdictione Archipresbyteri, & Capituli; Multò igitur magis in hac facti specie, in qua agitur de Capitulo Cathedrali, non in Ecclesia aliena, sed in ipsamet Cathedrali, & propria, & quod magis, neque in cappella exempta, sed subdita, cum in litteris *Urbanæ Octavæ* id expressè cautum esset.

Neque videbatur præmissis ob stare dictam concordiam, Tum quia illa inita cum solo Archiepiscopo præjudicare non potest Capitulo non intervenienti; Tum etiam quia ex actibus affirmativis in dicta concordia contentis, non bene inferitur ad hujusmodi negationem, Atque in iis, quæ juris dispositioni expressè adverfantur, non intrat argumentum à contrario sensu, sive ubi absurdum, vel inconveniens aliàs resultaret ex collectis per *Barbof. loco commun. 27. num. 29. & seq. & num. 34. & seq. inter tract. varios*; Est bene verum, quod magna, fatique urgens est, inspecto more regionis, dicta ratio congruentiæ, ob quam semper, laudabiliter, ac prudenter agerent Archiepiscopus, & Capitulum hanc prærogativam ad eam magnæ benefactoris Civitatis conservare, ut ita ad magis benefaciendum alliciatur, atque damnandum potius, quam laudandum contrarium.

ROMANA PROTECTIONUM
INTER
CARDINALEM SABELLUM
DE PERETTIS,
ET
CARDINALEM PROVINCIALEM
MARCHIÆ.

Discursus arbitræ mentalis in ratione motivandi.

Sub nomine Cardinalium *de familia, parentela, vel sanguine Pontificis Sixti V.* Fundatoris, tales Cardinales vocantis ad protectionem, aliasque præeminentias ejus cappellæ Sixtinæ; An veniant attinentes per cognationem, qui naturaliter sint de sanguine, & parentela, non autem de familia, & agnatione; Et quid de illis qui sunt de familia ficta, seu artificiali per assumptionem, seu aggregationem, aut

adoptionem; Et quando hæc fieri possit, & operativa sit in tertii præjudicium, ita ut adoptati, vel allecti dicantur *de familia ad omnes effectus.*

S U M M A R I U M.

- 1 *Acti series.*
- 2 *Remotior non remouetur per proximior em supervenientem.*
- 3 *Vota, seu difficultates in causa.*
- 4 *Distinguntur inspectiones.*
- 5 *Verbum familiæ non convenit cognati, sed solum agnati in fideicommissis, & num. 8.*
- 6 *Idem in jure patronatus, & num. 11.*
- 7 *Contrarium, quod scilicet regulariter, & indefinitè sub nomine familia veniant tam agnati, quam cognati.*
- 8 *Declaratur conclusio, de qua num. 5. ut procedat de consuetudine Italia.*
- 9 *Consuetudo attenditur in solo casu individuo, & non extenditur.*
- 10 *Habens pro se regulam dicitur habere intentionem fundatam non docto de limitatione probanda.*
- 11 *Declaratur conclusio de qua num. 6. & 18.*
- 12 *In materia juris patronatus, vel alia Ecclesiastica procedendum est cum sensu juris Canonici, non autem civili.*
- 13 *Vocabulum parentela, quid significet.*
- 14 *A quo tempore habeatur notitia, & usus legum civilium.*
- 15 *Quandoque etiam verbum parentela importat restrictionem ad agnatos.*
- 16 *Quid profit habere pro se regulam, seu vocabuli significationem.*
- 17 *De verbo sanguinis, seu confanguinitatis, quid significet.*
- 18 *De eadem conclusione, de qua num. 11. ut in materia Ecclesiastica attendantur vocabula juris Canonici.*
- 19 *De aliquibus adminiculis voluntatis disponentis.*
- 20 *Vocatis agnatis, & cognatis videtur attendendus ordo prælationis in agnatis.*
- 21 *Argumentum absurdum leve.*
- 22 *Quando una qualitas alteri addita stet qualificative, vel amplificative, ita ut una earum sufficiat.*
- 23 *Exemplis non est iudicandum.*
- 24 *Cooptati in familiam, illamque artificialiter assumptes habentur, ac si de vera familia.*
- 25 *Dicta adoptio, seu allectio in familiam an fieri possit in præjudicium substituti, seu alterius vocati, & quando.*
- 26 *An Civitas possit dare civilitatem forensi in alterius præjudicium, & quando, num. 31.*
- 27 *Adoptiones, seu allectiones tertio præjudiciales non possunt fieri nisi per Principem.*
- 28 *Vocata familia intelligitur de ea, que erat testatori cognita, non de postmodum allecta.*
- 29 *Aggregati in familiam an succedant in jure patronatus familiari.*
- 30 *In actibus tertio præjudicialibus non attenditur fraus consilii, sed fraus præjudicii, & re ipsa.*
- 31 *Declaratur conclusio, de qua num. 26.*
- 32 *Quando dicatur adesse voluntas fundatoris.*
- 33 *Magis diliguntur cognati immediatè procreati à femina agnata.*
- 34 *Observantia æquivoca non attendenda.*